

مقایسه چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۲ با استانداردهای بین‌المللی ایزو (ISO)

رضا دیبا

کارشناس ارشد دانشگاه امام صادق

دکتر حجت الله حسن لاریجانی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران شمال

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین میزان رعایت استاندارد در تهیه چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) از سال ۱۳۶۸-۱۳۸۲ است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از چک لیست مربوط به استانداردهای بین‌المللی ایزو در چکیده‌نویسی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) از سال ۱۳۶۸-۱۳۸۲ بوده است. که از میان پایان‌نامه‌های موجود ۶۳ مورد به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی ساده انتخاب گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که در چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) میزان رعایت استاندارد بین‌المللی ایزو در چکیده‌نویسی ۷۱/۹۵۷۹٪ با انحراف ۱۲/۲۴۵۹ بوده است و در بین دانشکده‌های دانشگاه امام صادق (ع)، دانشکده علوم سیاسی با میزان رعایت ۷۴/۶۶۶۷٪ با انحراف معیار ۱۰/۳۷۴۴ بیشترین میزان استاندارد را رعایت کرده است. همچنین در بین سال‌های تحصیلی سال ۱۳۷۶ با میانگین ۶۸۲/۶۶۸۰٪ با انحراف معیار ۴/۳۴۶۴ بالاترین میزان استاندارد را به خود اختصاص داده است و چکیده‌هایی که متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه امام صادق (ع) تهیه کرده‌اند با میانگین ۷۵/۵۲۱۵٪ با انحراف معیار ۹/۲۴۵۹ نسبت به چکیده‌هایی که دانشجویان تهیه کرده‌اند با میانگین ۶۰/۵۵۴۷٪ با انحراف معیار ۱۳/۹۳۸۰ در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد. کلیدواژه: چکیده‌ها. چکیده‌نویسی. پایان‌نامه‌ها. دانشگاه امام صادق (ع). استاندارد ایزو ۲۱۴.

مقدمه

در عصر ارتباطات و اطلاعات، نقش بنیادین تحقیق در نیل به پیشرفت و توسعه علمی - فرهنگی و اقتصادی - اجتماعی جوامع بشری از یک سو، و رشد و فزونی پرشتاب دستاوردهای علمی و فنی و نیز به تبع آن متون و مدارک پژوهشی علمی - فنی، یا آموزشی - اطلاعاتی در سطح جهان از سوی دیگر، سبب شد که در روند ایجاد ارتباطات و اشاعه اطلاعات، در حوزه گسترده اطلاع رسانی، چکیده نویسی در مقام یکی از ابزارهای عمده تجزیه و تحلیل مدارک و متون، و به عنوان حلقه ارتباطی میان تولید کننده و مصرف کننده اطلاعات، در جهت دستیابی سریع و آسان به دانش مورد نیاز، کاربردی وسیع و اهمیتی ویژه بیابد.

در کشورهای در حال توسعه ناتوانی نسبی در حیطه تولید اطلاعات در حد بایسته، خسران فزاینده ناشی از دوباره کاری های مکرر در زمینه های گوناگون پژوهشی، و ندانم کاری های فراوان در مصرف اطلاعات به دلیل فقدان مکانیسم کنترل مواد و منابع اطلاعاتی، از جمله عواملی هستند که مسئله دسترسی سریع و آسان به منابع مورد نیاز را با دشواری های عدیده و حاد روبه رو می کنند. به این ترتیب، در این دسته از جوامع بهبود روش های ذخیره و بازیابی اطلاعات به طور کلی، و به خصوص فراهم آوردن امکان آگاهی صحیح و سریع و آسان از محتوای اصلی منابع پژوهشی برای همه محققان و جستجوگران ضرورت و اهمیتی خاص دارد که بالمآل مستلزم کوشش و تلاش جدی و مستمر و هماهنگ کتابداران و اطلاع رسانی در راستای نظام پذیری و انسجام هر چه بیشتر انواع خدمات حوزه اطلاع رسانی است (ماندانا صدیق بهزادی، ۱۳۸۱، ص ۸).

بررسی حاضر به قصد مقایسه چکیده های فارسی پایان نامه های کارشناسی ارشد جستجوگرادانشگاه امام صادق (ع) از سال ۱۳۸۲-۱۳۶۸ با استانداردهای بین المللی ایزو در چکیده نویسی صورت گرفته است. اهمیت و ضرورت این تحقیق از آنجا مشخص می گردد که استفاده از پایان نامه ها در مراکز مختلف تابع شرایط خاص است. زیرا از لحاظ حقوقی، تکثیر و نقل از پایان نامه های تحصیلی بدون اجازه از صاحبان اثر (دانشجو و استاد راهنما) مجاز نیست. در کتابخانه ها نیز سعی شده است از پایان نامه ها

فقط در حد مطالعه در محل و مراجع معرفی شده و نهایتاً روبرداشت چکیده پایان‌نامه‌ها استفاده شود و به هیچ عنوان پایان‌نامه‌ها را امانت نمی‌دهند. لذا برای محققان و پژوهشگران داخلی و خارجی که نیاز دارند به نحوی از محتوای اطلاعاتی پایان‌نامه‌ها استفاده کنند، اطلاع از محتوای پایان‌نامه‌ها ضروری است. چکیده می‌تواند نقش عاملی مهم و اساسی را در زنجیره اطلاع‌رسانی بازی کند تا پژوهشگران و مراجعه‌کنندگان دریابند که آیا به منبع اصلی نیاز دارند یا خیر. هدف اصلی این تحقیق تعیین میزان رعایت استاندارد در تهیه چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) براساس استانداردهای بین‌المللی ایزو در چکیده‌نویسی است.

بیان مسئله

با در نظر گرفتن حجم اطلاعات و روز افزون بودن آن چکیده عاملی مهم در زنجیره اطلاع‌رسانی محسوب می‌شود. زیرا محققان و دانشجویان از آن به عنوان ابزاری برای انتخاب، و سازمان‌هایی که امر سازماندهی را به عهده دارند به عنوان منبع نمایه‌سازی و ماشین خوان کردن استفاده می‌کنند. چنانچه چکیده به صورت استاندارد تهیه نشود با پراکندگی روبه‌رو خواهیم شد که تأثیر سویی را بر کیفیت و کمیت ارائه خدمات اطلاع‌رسانی خواهد داشت. لذا با بررسی چکیده پایان‌نامه‌های دانشگاه امام صادق (ع) سعی در شناسایی و ارائه الگویی مناسب برای چکیده‌نویسی هستیم.

پرسش‌های اساسی تحقیق

۱. در چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع)، استاندارد چکیده‌نویسی تا چه حد مراعات شده است؟
۲. در کدامیک از دانشکده‌های دانشگاه امام صادق (ع)، استاندارد چکیده‌نویسی بیشتر رعایت شده است؟
۳. آیا تفاوتی میان میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در سال‌های مختلف وجود دارد؟

۴. آیا میان میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و کتابداران تهیه می‌کنند تفاوت معنی داری وجود دارد؟

تعریف اصطلاحات

استاندارد ایزو ۲۱۴^۱: این استاندارد مربوط به سازمان بین‌المللی ایزو برای تهیه چکیده انواع منابع اطلاعاتی (از جمله پایان‌نامه‌ها) است و در سال ۱۹۷۶ منتشر شده است. در این تحقیق چکیده‌های مورد بررسی در دو مقوله محتوای مدرک (شامل هدف، روش شناسی، یافته‌ها و نتایج، و اطلاعات ثانوی) و نحوه ارائه و سبک چکیده (شامل جایگاه چکیده، ذکر اطلاعات کتابشناختی، حفظ اطلاعات اصلی پایان‌نامه، تعداد کلمات، شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش، بیان ضمائر در قالب سوم شخص، استفاده از افعال معلوم، پرهیز از کاربرد اختصارات، وجود کلیدواژه، برگرفته شدن کلید واژه‌ها از متن) با استاندارد مذکور مقایسه شده‌اند. چکیده: در اینجا به چکیده‌های پایان‌نامه‌ها اطلاق می‌شود که همراه پایان‌نامه‌ها و قبل از متن قرار می‌گیرند.

فرضیه‌های تحقیق

۱. چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) به طور کامل از استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو پیروی نمی‌کنند.
۲. میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده‌های مختلف دانشگاه امام صادق (ع) یکسان نیست.
۳. میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) در سنوات مختلف یکسان نیست.
۴. بین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و

کتابداران تهیه می‌کنند، تفاوت معنی داری وجود دارد.

مطالعات پیشین

الف. ایران

حفیظی اردکانی (۱۳۷۸) به بررسی تعیین میزان رعایت استاندارد در تهیه چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس و دانشگاه تهران بین سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۶ پرداخت. داده‌های برگرفته از ۱۰۰ عنوان پایان‌نامه از هر دانشگاه - با انتخاب تصادفی - به تفکیک سال، دانشکده، و دانشگاه حاکی از آن بود که اختلاف معنا داری از نظر میزان رعایت استانداردها میان دو دانشگاه وجود ندارد و در نمونه تحقیق، $58/6$ درصد استانداردها با انحراف معیار $0/411$ رعایت شده‌اند.

علی رمضانی (۱۳۷۹) در پژوهش پایان‌نامه‌ای خود، به منظور تعیین و مقایسه میزان رعایت شیوه و نکوور و استانداردهای ایزو در پایان‌نامه‌های دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ۲۰۵ عنوان پایان‌نامه ارائه شده در سال‌های ۱۳۶۸ تا تیر ۱۳۷۹ را در ۱۴ رشته ارتوپدی، اطفال، بیهوشی، پاتولوژی، پوست، جراحی عمومی، جراحی مغز و اعصاب، چشم پزشکی، داخلی، رادیولوژی، روانپزشکی، زنان و زایمان، گوش و حلق و بینی و بالاخره مغز و اعصاب، به روش توصیفی و با استفاده از دو چک لیست برگرفته از دستورالعمل‌های گروه و نکوور و استانداردهای ایزو و ثبت یافته‌ها در جداول و نمودارهای آماری مناسب بررسی کرد. یافته‌های وی نشان داد که در کل پایان‌نامه‌های مورد بررسی، میزان رعایت شیوه و نکوور $70/8$ درصد و میزان رعایت استانداردهای ایزو $53/6$ درصد است. آزمون، فرض اختلاف معنادار آماری را در میزان دو شیوه مذکور در جامعه پژوهشی تأیید کرده است.

مختاری (۱۳۸۲) به بررسی انطباق چکیده مقاله‌های مجلات دانشگاه‌های علوم پزشکی با دستورالعمل‌های گروه و نکوور و استاندارد ایزو ۲۱۴ پرداخت. جامعه پژوهش ۳۷۳ چکیده مقاله پژوهشی در مجلات پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی کشور بودند. انطباق کلی چکیده‌های مورد پژوهش با

استاندارد ایزو، ۸۳/۹ درصد (انحراف معیار ۱۹ درصد) و با دستورالعمل‌های گروه ونکوور ۸۲/۳ درصد (انحراف معیار ۱۴ درصد) است. جامعه پژوهش در بخش "بیان یافته‌ها" با ۹۷/۸ درصد بیشترین، و در بخش "برگرفته شدن کلید واژه‌ها از متن" با ۴/۵۰ درصد کمترین انطباق را با دستورالعمل‌های گروه ونکوور داشته و انطباق چکیده با استاندارد ایزو ۲۱۴ در بخش جایگاه چکیده با ۱۰۰ درصد بیشترین، و در بخش شروع شدن چکیده با جملاتی مبین موضوع مقاله با ۳۷/۳ درصد کمترین میزان را داشته است.

ب. خارج از ایران

تیبو^۱ (۱۹۹۲)، به بررسی ساختار و محتوای یکصد و بیست چکیده در زمینه شیمی، جامعه‌شناسی و تاریخ پرداخت و نتیجه گرفت که وضع چکیده‌ها در قیاس با معیارهای ISO و ANSI در کلیه زمینه‌ها مناسب است. وی همچنین نشان داد که انتشار استانداردها برای نگارش چکیده، بیشتر در حوزه‌های علوم و کمتر در حوزه‌های علوم انسانی کاربرد دارد.

تینوپیر^۲ (۱۹۹۳)، با در نظرگیری استانداردهای ANSI منتشره در سال ۱۹۷۹ به بررسی معیارهای چکیده‌نویسی پرداخت که باعث افزایش کیفیت چکیده می‌شد. او به این نتیجه رسید که سبک، هدف، یافته‌ها و نتایج اصلی‌ترین عناصر چکیده محسوب می‌شوند. این عناصر در چکیده‌هایی که توسط ماشین و از طریق زبان آزاد تهیه می‌گردند می‌گردند نیز عناصر اصلی محسوب می‌شوند.

تادیو و دیگران (۱۹۹۴) در بررسی گسترده بر روی ۳۰۰ چکیده از سه مجله دریافتند که در چکیده‌های ساخت یافته احتمال وجود اطلاعات کامل‌تر درباره تحقیقات مهم بسیار بیشتر از چکیده‌های ساخت نیافته است.

هارتلی و دیگران (۱۹۹۶)، در یک جستجوی اطلاعاتی، چکیده‌های ساخت یافته را

با چکیده‌های غیر ساخت یافته مقایسه کردند. آنها دریافتند که برای یافتن پاسخ سؤالات یا شناسایی (سریع‌تر و یا کم خطا تر) چکیده‌های مربوط به یک موضوع خاص در حوزه‌های موضوعی مورد بررسی آنها، استفاده از چکیده‌های ساختار یافته کارآیی بیشتری دارد.

روش تحقیق

از روش پیمایشی -مقایسه‌ای استفاده شده و ابزار مورد استفاده در این پژوهش چک لیست تهیه شده از استانداردهای ایزو در چکیده نویسی بوده است. جامعه مورد مطالعه عبارت است از چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) از سال ۱۳۶۸-۱۳۸۲ در پنج رشته اقتصاد، الهیات، حقوق، علوم سیاسی، و مدیریت که تعداد آنها ۱۳۴۲ مورد است.

روش نمونه‌گیری

در این تحقیق از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی ساده استفاده شده است. پس از مشخص شدن خوشه‌ها که عبارت است از رشته‌های تحصیلی، مقطع تحصیلی و سال تحصیلی، از هر مقطع، سال و هر رشته تحصیلی بدون توجه به تعداد پایان‌نامه‌های دفاع شده در هر سال، اولین پایان‌نامه‌ای که در هر سال دفاع شده به عنوان نمونه انتخاب و با چک لیست تهیه شده مقایسه گردید. در رشته اقتصاد از ۱۹۵ پایان‌نامه، ۱۵ پایان‌نامه، در رشته الهیات از ۲۵۳ پایان‌نامه، ۱۵ پایان‌نامه، در رشته علوم سیاسی از ۴۷۶ پایان‌نامه، ۱۵ پایان‌نامه، در رشته حقوق از ۲۶۴ پایان‌نامه، ۹ پایان‌نامه، در رشته مدیریت از ۱۵۴ پایان‌نامه ۹ پایان‌نامه به عنوان نمونه برگزیده شد. با این توضیح که در رشته حقوق و مدیریت بین سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۴ هیچ پایان‌نامه‌ای دفاع نشده بود و به همین دلیل نمونه‌ای انتخاب نگردید.

گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات ابتدا متن اصلی و ترجمه شده استانداردهای ایزو در زمینه چکیده‌نویسی تهیه شد. سپس موارد لازم انتخاب و آنها را به چک لیست مورد نیاز تبدیل کردیم. سپس به مقایسه چکیده هر پایان‌نامه با چک لیست استانداردها پرداخته شد و بعد از آن اطلاعات هر پایان‌نامه به سیاهه آماری انتقال داده شد. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

بعد از جمع‌آوری اطلاعات آماری، جداول توزیع درصد، میانگین و انحراف معیار تهیه شده و با توجه به اطلاعات بدست آمده نمودارهای مورد نیاز رسم گردید. در مرحله بعدی با مقایسه اطلاعات موجود به سؤالات پژوهش پاسخ داده شد و همچنین فرضیات نیز مورد بررسی قرار گرفت. سرانجام جهت کشف معنادار بودن یا نبودن اختلاف بین آنها، کلیه متغیرهای مستقل، با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و EXCEL آزمون t و آزمون آنالیز واریانس به عمل آمد.

تحلیل پرسش‌های تحقیق

۱. در چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) استاندارد چکیده‌نویسی تا چه حد مراعات شده است؟
درصد میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو در پایان‌نامه‌های مورد بررسی ۷۱/۹۵۷۹ درصد با انحراف معیار ۱۲/۲۴۵۹ بوده که جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های

دانشگاه امام صادق (ع) (۶۸-۸۲)

ردیف	موارد ایزو	موارد میانگین	انحراف معیار	کلی برای دانشگاه میانگین	انحراف معیار
۱	هدف	۷۹/۳۶۵۱	۲۷/۵۱۰۹		
۲	روش‌شناسی	۶۹/۴۴۴۴	۳۹/۰۰۰۷		
۳	بیان یافته‌های پژوهش	۸۰/۹۵۲۴	۳۱/۳۳۹۲		
۴	بیان نتایج پژوهش	۷۶/۱۹۰۵	۳۰/۹۲۲۸		
۵	بیان یافته‌ها و نتایج فرعی و ثانویه پژوهش	۵۴/۳۶۵۱	۳۳/۴۶۲۷		
۶	جایگاه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۷	ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۸	حفظ اطلاعات اصلی و واقعی پایان‌نامه در چکیده	۷۸/۵۷۱۴	۳۱/۷۰۴۶	۷۷۱/۹۵۷۹	۶۵۸/۲۸۱
۹	تعداد کلمات (طول)	۸۸/۰۹۵۲	۲۷/۹۸۹۵		
۱۰	شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش	۹۷/۶۱۹۰	۱۰/۷۳۳۵		
۱۱	بیان ضمایر در قالب سوم شخص	۸۴/۱۲۷۰	۳۰/۸۸۱۴		
۱۲	استفاده از افعال معلوم	۸۸/۸۸۸۹	۲۷/۵۹۸۰		
۱۳	وجود کلید واژه	۹۴/۴۴۴	۱۵/۸۳۹۷		
۱۴	پرهیز از کاربرد اختصارات	۸۹/۶۸۲۵	۲۹/۹۹۸۳		
۱۵	برگرفته شدن کلید واژه از متن	۹۷/۶۱۹۰	۱۰/۷۳۳۵		
۱۶	امتیاز مکتسبه از موارد فوق	۱۰۷۹/۳۶۵۱	۱۸۳/۶۸۶۵		
۱۷	درصد کلی	۷۱/۹۵۷۹	۱۲/۲۴۵۹		

جدول ۱ از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول مربوط به میزان رعایت یکایک استانداردهای گزینش شده از استانداردهای ایزو است که نشان می‌دهد بالاترین میزان رعایت، مربوط به «شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش» و «برگرفته شدن کلید واژه از متن» با ۹۷/۶۱۹۰ درصد با انحراف معیار ۱۰/۳۳۵ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» با صفر درصد با انحراف معیار صفر می‌باشد. بخش دوم مربوط به میزان رعایت

استانداردهای گزینش شده از استانداردهای ایزو است که در سطح کل پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق(ع) است که میزان رعایت استانداردها با میانگین ۷۱/۹۵۷۹ با انحراف معیار ۱۲/۲۴۵۹ می‌باشد.

۲. در کدامیک از دانشکده‌های دانشگاه امام صادق(ع) استاندارد چکیده‌نویسی بیشتر رعایت شده است؟ برای پاسخ به این سؤال ابتدا به صورت جداگانه به بررسی یکایک دانشکده‌های دانشگاه امام صادق(ع) پرداخته می‌شود.
- میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در دانشکده اقتصاد:

جدول ۲. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های رشته اقتصاد (۶۸-۸۲)

ردیف	موارد ایزو	موارد میانگین	انحراف معیار	کلّی برای دانشگاه میانگین	انحراف معیار
۱	هدف	۸۰/۵۵۵۶	۲۷/۳۲۲۷		
۲	روش‌شناسی	۷۷/۷۷۷۸	۳۶/۳۲۴۲		
۳	بیان یافته‌های پژوهش	۶۶/۶۶۶۷	۳۵/۳۵۵۳		
۴	بیان نتایج پژوهش	۷۲/۲۲۲۲	۳۶/۳۲۴۲		
۵	بیان یافته‌ها و نتایج فرعی و ثانویه پژوهش	۴۴/۴۴۴۴	۴۶/۳۹۸۰		
۶	جایگاه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۷	ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۸	حفظ اطلاعات اصلی و واقعی پایان‌نامه در چکیده	۶۶/۶۶۶۷	۴۳/۳۰۱۳		
۹	تعداد کلمات (طول)	۷۲/۲۲۲۲	۴۴/۰۹۵۹		
۱۰	شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۱	بیان ضمائم در قالب سوم شخص	۸۴/۳۳۳۳	۳۵/۳۵۵۳		
۱۲	استفاده از افعال معلوم	۸۸/۸۸۸۹	۳۳/۳۳۳۳		
۱۳	وجود کلید واژه	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۴	پرهیز از کاربرد اختصارات	۶۱/۱۱۱۱	۶۸/۵۹۱۳		
۱۵	برگرفته شدن کلید واژه از متن	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۶	امتیاز مکتسبه از موارد فوق	۱۰۱۳/۸۸۸۹	۲۳۸/۵۲۱۲		
۱۷	درصد کلی	۶۷/۵۹۲۲	۱۵/۹۰۱۷	۶۷/۵۹۲۲	۱۵/۹۰۱۷

براساس یافته‌های جدول ۲ بالاترین میزان رعایت مربوط به «شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش»، «وجود کلید واژه» و «برگرفته شدن کلید واژه از متن» با میانگین رعایت ۱۰۰٪ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» با صفر درصد با انحراف معیار صفر می‌باشد. همچنین میزان رعایت استاندارد در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته اقتصاد در مجموع با میانگین ۶۷/۵۹۲۲ با انحراف معیار ۱۷/۹۰۱۵ می‌باشد.

- میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در دانشکده الهیات:

جدول ۳. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های رشته الهیات (۶۸-۸۲)

ردیف	موارد ایزو	موارد میانگین	انحراف معیار	میانگین	کلی برای دانشگاه انحراف معیار
۱	هدف	۷۵/۰۰۰۰	۲۵/۰۰۰۰		
۲	روش‌شناسی	۷۲/۲۲۲۲	۳۶/۳۲۴۲		
۳	بیان یافته‌های پژوهش	۷۷/۷۷۷۸	۳۶/۳۲۴۲		
۴	بیان نتایج پژوهش	۷۲/۲۲۲۲	۳۶/۳۲۴۲		
۵	بیان یافته‌ها و نتایج فرعی و ثانویه پژوهش	۵۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۶	جایگاه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۷	ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۸	حفظ اطلاعات اصلی و واقعی پایان‌نامه در چکیده	۷۷/۷۷۷۸	۲۶/۳۵۲۳		
۹	تعداد کلمات (طول)	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۰	شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۱	بیان ضمایر در قالب سوم شخص	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۲	استفاده از افعال معلوم	۸۳/۳۳۳۳	۲۵/۰۰۰۰		
۱۳	وجود کلید واژه	۸۸/۸۸۸۹	۲۲/۰۴۷۹		
۱۴	پرهیز از کاربرد اختصارات	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۵	برگرفته شدن کلید واژه از متن	۸۸/۸۸۸۹	۲۲/۴۰۷۹		
۱۶	امتیاز مکتسبه از موارد فوق	۱۰۸۶/۱۱۱۱	۱۱۷/۹۹۸۴		
۱۷	درصد کلی	۷۲/۴۰۷۸	۷/۸۶۵۸		

یافته‌ها نشان می‌دهد بالاترین میزان رعایت در رشته الهیات در یکایک موارد مربوط به «تعداد کلمات (طول)»، «شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش»، «بیان ضمایر در قالب سوم شخص» و «پرهیز از کاربرد اختصارات با میانگین رعایت ۱۰۰٪ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» میانگین رعایت صفر درصد می‌باشد. همچنین میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته الهیات در مجموع با میانگین ۷۲/۴۰۸۷ با انحراف معیار ۷/۸۶۵۸ است.

- میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در دانشکده حقوق:

جدول ۴. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های رشته حقوق (۶۸-۸۲)

ردیف	موارد ایزو	موارد	
		میانگین	انحراف معیار
		کلّی برای دانشگاه	انحراف معیار
۱	هدف	۸۳/۳۳۳۳	۲۹/۳۷۸۵
۲	روش‌شناسی	۶۰/۰۰۰۰	۴۳/۰۹۴۶
۳	بیان یافته‌های پژوهش	۷۸/۳۳۳۳	۳۳/۸۹۴۱
۴	بیان نتایج پژوهش	۷۶/۶۶۶۷	۳۱/۹۹۷۰
۵	بیان یافته‌ها و نتایج فرعی و ثانویه پژوهش	۴۵/۰۰۰۰	۲۳/۵۲۸۱
۶	جایگاه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۷	ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۸	حفظ اطلاعات اصلی و واقعی پایان‌نامه در چکیده	۶۸/۳۳۳۳	۳۸/۳۴۴۷
۹	تعداد کلمات (طول)	۹۰/۰۰۰۰	۲۰/۷۰۲۰
۱۰	شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش	۹۳/۳۳۳۳	۱۷/۵۹۳۳
۱۱	بیان ضمایر در قالب سوم شخص	۷۳/۳۳۳۳	۳۱/۹۹۷۰
۱۲	استفاده از افعال معلوم	۸۰/۰۰۰۰	۳۶/۸۳۹۴
۱۳	وجود کلید واژه	۹۳/۳۳۳۳	۱۷/۵۹۳۳
۱۴	پرهیز از کاربرد اختصارات	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۵	برگرفته شدن کلید واژه از متن	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۶	امتیاز مکتسبه از موارد فوق	۱۰۴۱/۶۶۶۷	۱۹۳/۵۷۲۳
۱۷	درصد کلی	۶۹/۴۴۴۷	۱۲/۹۰۵۰

۱۲/۹۰۵۰

۶۹/۴۴۴۷

بر این اساس، بالاترین میزان در رشته حقوق در یکایک موارد مربوط به «پرهیز از کاربرد اختصارات» و «برگرفته شدن کلید واژه از متن» با میانگین رعایت ۱۰۰٪ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» با میانگین رعایت صفر درصد است. همچنین میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در چکیده‌های کارشناسی ارشد رشته حقوق در مجموع با میانگین ۶۹/۴۴۷ با انحراف معیار ۱۲/۹۰۵۰ می‌باشد.

- میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در دانشکده علوم سیاسی:

جدول ۵. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های رشته علوم سیاسی (۶۸-۸۲)

ردیف	موارد ایزو	موارد میانگین	انحراف معیار	کلی برای دانشگاه میانگین	انحراف معیار
۱	هدف	۸۶/۶۶۶۷	۲۲/۸۸۶۹		
۲	روش‌شناسی	۷۶/۶۶۶۷	۴۱/۶۹۰۵		
۳	بیان یافته‌های پژوهش	۸۶/۶۶۶۷	۲۹/۶۸۰۸		
۴	بیان نتایج پژوهش	۷۳/۳۳۳۳	۳۱/۹۹۷۰		
۵	بیان یافته‌ها و نتایج فرعی و ثانویه پژوهش	۶۳/۳۳۳۳	۳۹/۹۴۰۴		
۶	جایگاه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۷	ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۸	حفظ اطلاعات اصلی و واقعی پایان نامه در چکیده	۸۶/۶۶۶۷	۲۲/۸۸۶۹		
۹	تعداد کلمات (طول)	۹۰/۰۰۰۰	۲۰/۷۰۲۰		
۱۰	شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۱	بیان ضمایر در قالب سوم شخص	۹۰/۰۰۰۰	۲۸/۰۳۰۶		
۱۲	استفاده از افعال معلوم	۹۰/۰۰۰۰	۲۸/۰۳۰۶		
۱۳	وجود کلید واژه	۹۶/۶۶۶۷	۱۲/۹۰۹۹		
۱۴	پرهیز از کاربرد اختصارات	۸۰/۰۰۰۰	۴۱/۴۰۳۹		
۱۵	برگرفته شدن کلید واژه از متن	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۶	امتیاز مکتسبه از موارد فوق	۱۱۲۰/۰۰۰۰	۱۵۵/۶۰۹۴		
۱۷	درصد کلی	۷۴/۶۶۶۷	۱۰/۳۷۴۴		

۱۰/۳۷۴۴

۷۴/۶۶۶۷

بر اساس جدول ۵، بالاترین میزان رعایت در رشته علوم سیاسی در یکایک موارد مربوط به «شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش» و «برگرفته شدن کلید واژه از متن» با میانگین رعایت ۱۰۰٪ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» با صفر درصد می‌باشد. همچنین میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در چکیده‌های کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی در مجموع با میانگین ۷۴/۶۶۶۷ با انحراف معیار ۱۰/۳۷۴۴ می‌باشد.

- میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در دانشکده مدیریت:

جدول ۶. جدول مقایسه موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های رشته مدیریت (۶۸-۸۲)

ردیف	موارد ایزو	موارد میانگین	انحراف معیار	کلی برای دانشگاه میانگین	انحراف معیار
۱	هدف	۷۰/۰۰۰۰	۳۱/۶۲۲۸		
۲	روش‌شناسی	۶۵/۰۰۰۰	۳۷/۵۵۹۵		
۳	بیان یافته‌های پژوهش	۸۸/۳۳۳۳	۲۴/۷۶۰۸		
۴	بیان نتایج پژوهش	۸۳/۳۳۳۳	۲۴/۳۹۷۵		
۵	بیان یافته‌ها و نتایج فرعی و ثانویه پژوهش	۶۳/۳۳۳۳	۳۵/۱۸۶۶		
۶	جایگاه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۷	ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۸	حفظ اطلاعات اصلی و واقعی پایان نامه در چکیده	۸۸/۶۶۶۷	۲۴/۷۶۰۸		
۹	تعداد کلمات (طول)	۸۶/۶۶۶۷	۳۵/۱۸۶۶		
۱۰	شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش	۹۶/۶۶۶۷	۱۲/۹۰۹۹	۷۴/۱۱۲۰	۱۳/۳۴۶۲
۱۱	بیان ضمایر در قالب سوم شخص	۸۰/۰۰۰۰	۳۶/۸۳۹۴		
۱۲	استفاده از افعال معلوم	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۳	وجود کلید واژه	۹۳/۳۳۳۳	۱۷/۵۹۳۳		
۱۴	پرهیز از کاربرد اختصارات	۱۰۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۱۵	برگرفته شدن کلید واژه از متن	۹۶/۶۶۶۷	۱۲/۹۰۹۹		
۱۶	امتیاز مکتسبه از موارد فوق	۱۱۱۱/۶۶۶۷	۲۰۰/۱۹۳۴		
۱۷	درصد کلی	۷۴/۱۱۲۰	۱۳/۳۴۶۲		

براساس اطلاعات جدول ۶، بالاترین میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته مدیریت در یکایک موارد مربوط به «استفاده از افعال معلوم» و «پرهیز از کاربرد اختصارات» با میانگین رعایت ۱۰۰٪ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» با صفر درصد است. همچنین میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی در چکیده‌های کارشناسی ارشد رشته مدیریت در مجموع با میانگین ۷۴/۱۱۲۰ با انحراف معیار ۱۳/۳۴۶۲ می‌باشد.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جداول ۲ تا ۶ می‌توان نتیجه گرفت که چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته اقتصاد با میانگین رعایت ۷۴/۶۶۶۷ با انحراف معیار ۱۰/۳۷۴۴ بالاترین درصد و چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته مدیریت با میانگین رعایت ۵۹۲۲/۶۷ با انحراف معیار ۹۰۱۷/۱۵ پایین‌ترین درصد میزان رعایت استانداردهای این‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

۳. آیا تفاوتی بین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در سال‌های مختلف وجود دارد؟

جهت پاسخگویی، یکایک رشته‌های تحصیلی به صورت جداگانه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

رشته اقتصاد

جدول ۷. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌نویسی پایان‌نامه‌های رشته اقتصاد ۶۸-۸۲)

درصد	متن	اصطلاحات	کلیدواژه	امثال	ضمیمه	چکیده	نمونه	حفظ	کتابخانه	جایگاه	تاریخ فرض	پایان تاریخ	پایان ارائه	روش	هدف	سال
۷۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۰	۵۰	۶۸
۵۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۶۹
۸۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۰
۸۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۱
۸۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۲
۷۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۷۳
۷۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۰	۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۴
۷۳/۳۳	۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۷۵
۸۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۶
۸۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۷۷
۸۰/۱۰۰	۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۸
۶۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۰	۱۰۰	۷۹
۷۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۸۰
۷۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۸۱
۵۶/۶۷	۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۸۲

جدول ۷ نشان می‌دهد که بالاترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته اقتصاد مربوط به سال‌های تحصیلی ۱۳۷۱، ۱۳۷۲ و ۱۳۷۶ با میزان رعایت ۸۶/۷۶ درصد است. همچنین پایین‌ترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در این چکیده‌ها مربوط به سال تحصیلی ۱۳۶۹ با میزان رعایت ۵۳/۳۳ درصد بوده است.

رشته علوم سیاسی

جدول ۸. مقایسه موارد ایزو در چکیده نویسی پایان‌نامه‌های رشته علوم سیاسی (۶۸-۸۲)

درصد	تکرار	اصطلاحات	کلیدواژه	انواع	مستخرج	چکیده	تعداد	حفظ	کتابخانه	جایگاه	نتیجه زمری	پایان تاریخ	پایان آینه	ردیف	صفحه	سال
۷۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۵۰	۶۸	۵۰	۶۸
۷۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۶۹	۵۰	۶۹
۸۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۰	۱۰۰	۷۰
۸۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۱	۵۰	۷۱
۷۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۲	۱۰۰	۷۲
۸۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۳	۵۰	۷۳
۷۰/۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۷۴	۱۰۰	۷۴
۸۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۷۵
۸۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۶	۵۰	۷۶
۷۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۷۷	۱۰۰	۷۷
۸۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۸	۱۰۰	۷۸
۸۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۹	۱۰۰	۷۹
۳۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۵۰	۰	۲۵	۰	۰	۰	۵۰	۲۵	۸۰	۰	۸۰
۵۵/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۰	۵۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۵۰	۸۱	۵۰	۸۱
۷۳/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۱۰۰	۰	۱۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۸۲	۵۰	۸۲

جدول ۸ نشان می‌دهد که بالاترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی مربوط به سال‌های تحصیلی ۱۳۷۰، ۱۳۷۵ و ۱۳۷۸ با میزان رعایت ۸۶/۶۷ درصد است. همچنین پایین‌ترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های این پایان‌نامه‌ها مربوط به سال تحصیلی ۱۳۸۰ با میزان رعایت ۳۶/۶۷ درصد می‌باشد.

جدول ۱۰. نشان می‌دهد که بالاترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته مدیریت مربوط به سال تحصیلی ۱۳۷۶ با میزان رعایت ۸۶/۶۷ درصد است. همچنین پایین‌ترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد این رشته مربوط به سال تحصیلی ۱۳۸۲ با میزان رعایت ۴۱/۶۷ درصد می‌باشد.

رشته حقوق

جدول ۱۱. مقایسه موارد ایزو در چکیده‌نویسی پایان‌نامه‌های رشته حقوق (۷۴-۸۲)

درصد	نوع	اصطلاحات	کلیدواژه	انبار	شماره	چکیده	نمونه	حفظ	کتابخانه	جایگاه	نتایج فیزی	پتانسیل	پتانسیل	روش	محل	سال
۷۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۴
۷۳/۳۳	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۷۵
۸۰/۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۷۶
۸۰/۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۷
۷۰/۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۷۸
۶۶/۶۷	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۷۹
۵۶/۶۷	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۰	۵۰	۰	۰	۰	۵۰	۸۰
۸۰/۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۸۱
۶۸/۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۰	۵۰	۵۰	۵۰	۷۵	۷۵	۸۲

جدول ۱۱ نشان می‌دهد که بالاترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته حقوق مربوط به سال‌های تحصیلی ۱۳۷۶، ۱۳۷۷ و ۱۳۸۱ با میزان رعایت ۸۰ درصد است. همچنین پایین‌ترین درصد میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌ها مربوط به سال تحصیلی ۱۳۸۰ با میزان رعایت ۵۶/۶۷ درصد است. نتیجه نهایی جهت پاسخ به سؤال سوم به این قرار است که با توجه به جداول ۷ تا ۱۱ معلوم می‌شود که میزان رعایت موارد ایزو در چکیده‌های کارشناسی ارشد پایان‌نامه‌های دانشگاه امام صادق (ع) بین سال‌های ۱۳۶۸ الی ۱۳۸۲ در رشته‌های اقتصاد، علوم سیاسی، الهیات، مدیریت و حقوق متفاوت است.

۴. آیا تفاوتی بین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و کتابداران تهیه می‌کنند وجود دارد؟

توضیح اینکه چکیده پایان‌نامه‌های سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۹ توسط کتابداران متخصص کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی دانشگاه امام صادق(ع) و از سال تحصیلی ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۲ توسط دانشجویان با راهنمایی استادان راهنما تهیه شده است. لذا با توجه به جداول ۷ تا ۱۱ معلوم گردید میانگین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو بین سال‌های ۱۳۶۸ الی ۱۳۷۹ که کتابداران تهیه کرده‌اند ۷۴/۵۲۵۱ درصد با انحراف معیار ۹/۲۴۵۹ و میانگین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو بین سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۲ که دانشجویان تهیه کرده‌اند ۶۰/۵۵۴۷ درصد با انحراف معیار ۱۳/۹۳۸۰ می‌باشد. لذا بین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و کتابداران تهیه می‌کنند تفاوت معنی‌دار وجود دارد، که در جدول ۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۲. میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی

توسط کتابداران و دانشجویان

انحراف معیار	میانگین	سال‌های تحصیلی	تعداد نمونه‌ها	تهیه‌کنندگان چکیده
۹/۲۴۵۹	۷۵/۵۱۱۵	۱۳۶۸-۱۳۷۹	۴۸	کتابداران
۱۳/۹۳۸۰	۶۰/۵۵۴۷	۱۳۸۰-۱۳۸۲	۱۵	دانشجویان

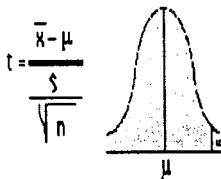
آزمون فرضیه‌های تحقیق

فرضیه ۱: چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق(ع) کاملاً پ از استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو پیروی نمی‌کند.

چنانچه فرضیه تحت فرضیه‌سازی آزمون تی قرار گیرد خواهیم داشت:

H0: چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) کاملاً از استانداردهای چکیده نویسی ایزو پیروی می‌کند.

H1: چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) کاملاً از استانداردهای چکیده نویسی ایزو پیروی نمی‌کند.

جدول ۱۳. آزمون تی برای فرضیه اول

میزان پیروی	تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد	محاسبه شده t	جدول t	درجه آزادی	احتمال خطا	نتیجه فرضیه
رعایت شده	۶۳	۷۱/۹۵۷۹	۱۲/۲۴۵۹	۱/۵۴۲۸	-۱۷/۱۷۵۶	۲/۶۶	۶۲	۰/۰	تائید
ایزو	۶۳	۱۰۰	۰	۰					

(سطح اطمینان ۰/۹۵)

محاسبه شده از t جدول کوچک تر است، اما چون فرضیه محقق و H1 منفی هستند و جمع دو منفی مثبت می‌شود، لذا فرضیه H1 تائید می‌گردد و بدین ترتیب با احتمال خطای (۰/۰۵)، می‌توان گفت که چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) کاملاً از استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو پیروی نمی‌کند.

فرضیه ۲: میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد در دانشکده‌های مختلف دانشگاه امام صادق (ع) یکسان نیست.

چنانچه فرضیه دوم تحت فرضیه سازی آزمون آنالیز واریانس قرار گیرد خواهیم

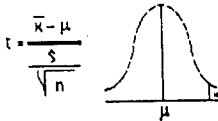
داشت :

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \mu_5$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \neq \mu_3 \neq \mu_4 \neq \mu_5$$

H0: میزان رعایت استانداردهای چکیده نویسی در پایان نامه های کارشناسی ارشد در دانشکده های مختلف دانشگاه امام صادق (ع) یکسان است.

H1: میزان رعایت استانداردهای چکیده نویسی در پایان نامه های کارشناسی ارشد در دانشکده های مختلف دانشگاه امام صادق (ع) یکسان نیست.

جدول ۱۴. آزمون آنالیز واریانس برای فرضیه دوم

دانشکده	تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد
اقتصاد	۱۵	۷۴/۶۶۶۷	۱۰/۳۷۴۴	۲/۶۷۸۷
الهیات	۱۵	۶۹/۴۴۴۷	۱۲/۹۰۵۰	۳/۳۳۲۰
حقوق	۹	۷۲/۴۰۷۸	۷/۸۶۵۸	۲/۶۲۱۹
علوم سیاسی	۱۵	۷۴/۱۱۲۰	۱۳/۳۴۶۲	۳/۴۴۶۰
مدیریت	۹	۶۷/۵۹۲۲	۱۵/۹۰۱۷	۵/۳۰۰۶

نتیجه فرضیه	سطح معنادار f جدول	محاسبه شده f	میانگین مربعات درجه آزادی	مجموع مربعات منبع
رد	۲/۴۵	۰/۷۳۳۶	۱۱۱/۹۴۰۶	۴۴۷/۷۶۲۴
	۰/۵۷۲۸		۱۵۲/۵۸۴۶	۸۸۴۹/۹۰۴۵
			۶۲	۹۲۹۷/۶۶۶۸

(سطح اطمینان ۰/۹۵)

چون F محاسبه شده از F جدول کوچکتر است لذا فرضیه H1 رد و فرضیه H0 تأیید می گردد و بدین ترتیب با احتمال خطای (۰/۰۵) می توان ادعا کرد که میزان رعایت

استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد در دانشکده‌های مختلف دانشگاه امام صادق (ع) یکسان است.

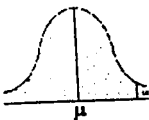
فرضیه ۳: میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) در سنوات مختلف یکسان نیست.
چنانچه فرضیه سوم تحت فرضیه سازی آزمون آنالیز واریانس قرار گیرد خواهیم داشت:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \mu_5$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \mu_3 \neq \mu_4 \neq \mu_5$$

H_0 : میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) در سنوات مختلف یکسان است.

H_1 : میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) در سنوات مختلف یکسان نیست.

$$t = \frac{\bar{x} - \mu}{\frac{s}{\sqrt{n}}}$$

جدول ۱۵. آزمون آنالیز واریانس برای فرضیه سوم

خطای استاندارد	انحراف معیار	میانگین	تعداد نمونه	سال
۲/۲۲۳۳	۳/۸۵۰۹	۷۶۷/۷۷۶۷	۳	۶۸
۷/۷۸۰۰	۱۳/۴۷۵۴	۶۸/۸۹۰۰	۳	۶۹
۴/۰۰۷۷	۶/۹۴۱۶	۸۱/۱۱۰۰	۳	۷۰
۲/۹۳۹۹	۵/۰۹۲۱	۸۱/۱۱۳۳	۳	۷۱
۳/۳۳۳۳	۵/۷۷۳۵	۸۰/۰۰۳۳	۳	۷۲
۵/۰۹۳۲	۸/۸۲۱۷	۷۳/۳۳۳۳	۳	۷۳
۱/۳۳۳۸	۲/۹۸۲۴	۷۲/۰۰۰۰	۵	۷۴
۲/۵۸۳۳	۵/۷۷۶۴	۷۶/۶۶۶۰	۵	۷۵
۱/۹۴۳۸	۴/۳۴۶۴	۸۲/۶۶۸۰	۵	۷۶
۸/۴۵۸۳	۱۸/۹۱۳۳	۷۶/۳۳۴۰	۵	۷۷
۲/۸۶۷۵	۶/۴۱۱۹	۸۰/۶۶۶۰	۵	۷۸
۲/۶۶۶۲	۵/۹۶۱۸	۷۲/۳۳۶۰	۵	۷۹
۵/۹۷۱۴	۱۳/۳۵۲۴	۵۳/۶۶۶۰	۵	۸۰
۶/۲۷۱۵	۱۴/۰۲۳۶	۶۸/۹۹۸۰	۵	۸۱
۱/۵۴۱۵	۱۲/۲۴۵۹	۷۱/۹۵۷۹	۶۳	جمع کل

نتیجه فرضیه	سطح معنادار	جدول	محاسبه شده	میانگین مربعات درجه آزادی	مجموع مربعات منبع
نابید	۰/۰۰۱۶	۱/۸۴	۳/۱۳۱۴	۱۰۱/۲۳۷۴	۴۸۵۹/۳۹۷۴
				۳۱۷/۰۱۹۲	۴۴۳۸/۲۶۹۴
				۶۲	۹۲۹۷/۶۶۶۸

(سطح اطمینان ۹۵٪)

چون F محاسبه شده از F جدول بزرگ تر است، لذا فرضیه H0 رد و فرضیه H1 نائید می گردد و بدین ترتیب با احتمال خطای (۰.۰۵) می توان ادعا کرد که میزان رعایت استانداردهای چکیده نویسی در پایان نامه های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) در سنوات مختلف یکسان نیست.

فرضیه ۴: بین میزان رعایت استانداردهای چکیده نویسی در چکیده هایی که

دانشجویان و کتابداران تهیه می‌کنند تفاوت وجود دارد.

چنانچه فرضیه چهارم تحت فرضیه سازی آزمون تی قرار گیرد خواهیم داشت :

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

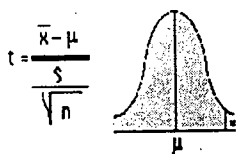
$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

H_0 : بین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و

کتابداران تهیه می‌کنند تفاوت وجود ندارد.

H_1 : بین میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و

کتابداران تهیه می‌کنند تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۶. آزمون تی برای فرضیه چهارم

نتیجه فرضیه	احتمال درجه آزادی	جدول محاسبه شده خطای t	انحراف میانگین	تعداد تهیه کنندگان نمونه	تایید
			۹/۲۴۵۹	۷۵/۵۲۱۵	۴۸ کتابداران
			۱۳/۳۳۴۵	۶۰/۵۵۴۷	۱۵ دانشجویان
	۰/۰	۶۱	۴/۸۱۴۳	۲/۳۵۸	
			۳/۵۹۸۸	۱۳/۹۳۸۰	

(سطح اطمینان ۰/۰۵)

چون t محاسبه شده از t جدول بزرگ تر است، لذا فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد یعنی اینکه بین میزان رعایت استانداردهای چکیده نویسی در چکیده‌هایی که دانشجویان و کتابداران تهیه می‌کنند تفاوت وجود دارد.

نتیجه گیری

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی ایزو در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع) $۷۱/۹۵۷۹\%$ با انحراف معیار $۱۲/۲۴۵۹$ می‌باشد، که بالاترین میزان رعایت در موارد ایزو مربوط به «شروع چکیده با جمله‌ای مبین موضوع پژوهش» و «برگرفته شدن کلید واژه از متن» با $۹۷/۶۱۹۰\%$ و پایین‌ترین میزان رعایت در موارد ایزو مربوط به «جایگاه چکیده» و «ذکر اطلاعات کتابشناسی در صفحه چکیده» با صفر درصد است.

همانطوری که از یافته‌های پژوهش استنباط شد، پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده اقتصاد با میزان رعایت $۷۴/۶۶۶۷\%$ با انحراف معیار $۱۰/۳۷۴۴$ بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است. دانشکده‌های علوم سیاسی با $۷۴/۱۱۲۰\%$ با انحراف معیار $۱۳/۳۴۶۲$ ، حقوق با $۷۲/۴۰۷۸\%$ با انحراف معیار $۷/۸۶۵۸$ ، الهیات با $۶۹/۴۴۴۷\%$ با انحراف معیار $۱۲/۹۰۵۰$ ، و دانشکده مدیریت با $۶۷/۵۹۲۲\%$ با انحراف معیار $۱۵/۹۰۱۷$ در رده‌های بعدی قرار دارند.

بالاترین میزان رعایت استاندارد چکیده‌نویسی مربوط به سال تحصیلی ۱۳۷۶ با میزان رعایت $۸۲/۶۶۸۰\%$ با انحراف معیار $۶/۳۴۶۴$ و پایین‌ترین میزان رعایت مربوط به سال تحصیلی ۱۳۸۰ با میزان رعایت $۵۳/۶۶۶۰\%$ با انحراف معیار $۱۳/۳۵۲۴$ می‌باشد.

چکیده‌هایی که کتابداران کتابخانه و مرکز اطلاع رسانی دانشگاه امام صادق (ع) طی سال‌های ۱۳۶۸ الی ۱۳۷۹ تهیه کرده‌اند، دارای میزان رعایتی با میانگین $۷۵/۵۲۱۵\%$ با انحراف معیار $۹/۲۴۵۹$ است، در حالیکه چکیده‌هایی که دانشجویان رشته‌های تحصیلی دانشگاه امام صادق (ع) طی سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۲ تهیه کرده‌اند دارای میزان رعایتی با میانگین $۶۰/۵۵۴۷\%$ با انحراف معیار $۱۳/۹۳۸۰$ می‌باشد.

پیشنهاد‌های اجرایی

۱. آموزش لازم به دانشجویان جهت تهیه چکیده استاندارد و همچنین الزام به رعایت

آنها.

۲. تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های ملی و منطقه‌ای، مطابق با نیازهای فرهنگی و مقتضیات زبانی
برای نوشتن چکیده پایان‌نامه‌ها با تأکید بر شاخه‌های تخصصی و با بهره‌گیری از نظرات کارشناسی کمیته‌ها و افراد متخصص در حوزه‌های مرتبط با چکیده‌نویسی و تبلیغ آن در میان نویسندگان.

پیشنهاد برای پژوهش‌های بعدی

۱. مقایسه چکیده‌های پایان‌نامه‌های دانشگاه‌های سراسر کشور با استاندارد ایزو ۲۱۴، جهت بهبود کیفیت چکیده پایان‌نامه‌ها.
۲. مقایسه چکیده‌های پایان‌نامه‌های منتشر شده به زبان انگلیسی در داخل کشور با استانداردهای ایزو ۲۱۴.
۳. مقایسه چکیده‌های دیگر منابع اطلاعاتی (اعم از گزارش‌های دولتی، مجموعه مقالات و...) با استانداردهای بین‌المللی ایزو ۲۱۴.

مآخذ

- حفیظی اردکانی، محسن (۱۳۷۸). "تعیین میزان رعایت استاندارد در تهیه چکیده فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس و دانشگاه تهران بین سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۷۴". پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- صدیق بهزادی، ماندانا (۱۳۸۱). "اصول چکیده‌نویسی براساس استاندارد ایزو ۱۹۷۶-۲۱۴". تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- علی رمضانی، حمیده (۱۳۷۹). "بررسی مقایسه‌ای میزان رعایت شیوه و نکات و استانداردهای ایزو در پایان‌نامه‌های دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی کرمان". پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران.

لنکستر، فردریک (۱۳۸۲). نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی، مبانی نظری و عملی. ترجمه عباس گیلوری. تهران:

چاپار.

مختاری، حیدر (۱۳۸۲). "بررسی انطباق چکیده مقاله‌های مجلات دانشگاه‌های علوم پزشکی با

دستورالعمل‌های گروه ونکوور و استاندارد ایزو ۲۱۴". فصلنامه کتاب، ۵۷ (بهار: ۴۲-۵۲).

مهدوی، محمدنقی (۱۳۶۶). چکیده‌نویسی، مفاهیم و روش‌ها. تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی ایران.

Craven, T.C. (1990). "Use of words and phrases from full text in abstract". *Journal of Information sciences*, 16, PP.351-358.

Cremmins, E.I. (1996). *The Art of Abstracting*. Second edition, VA, Information Resources press.

Documentation: Abstracts for publication and documentation, ISO 4791 ("412")

Geneva: International Organization for standardization.

Frdosyuk, M. Yu. (1978). "Linguistic criteria for differentiating informative and indicative abstracts". *Automatic Documentation and Mathematical Linguistics*, 12 (3), PP 98-110.

[English translation of Nauchno-Tekhnicheskaya Informatsys, seriya 2, volume 12, number 9, pp. 11-17.

Froom, P. and Froom, J. (1993). "Deficiencies in structured medical Abstracts". *Journal of clinical Epidemiology*, 46; PP91-94.

Hartley, J. et al. (1996). "Obtaining information accurately and quickly: Are structured abstracts more efficient"? *Journal of Information science*, 22, PP349-

Herner, S. (1959). "Subject slanting in scientific abstracting publication". In:

International conference on scientific information, Washington, D.C, Proceedings. Volume 1, pp. 407-427. Washington, DC, National Academy of sciences.

Lancaster, F.W. (1991). *Indexing and Abstracting in theory and practice*. New York, Hill, PP 33-22.

- Pinto Molina, M. (1992) "E1 Resumen Documental: principios metodos". Madrid, La fundacion German sanchez Ruiperez.
- Taddio, A, et al. (1994). "Duality of nonstructured and structured abstracts of original research articles in the british medical journal, The canadion medical Addociation journal and the journal of the American medical Association". *Canadian Association journal*, 150, PP 1611-1615.
- Tenopir, C. (1993). "Retrieval performance in a full text journal Article Database. Doctoral thesis. Arbona-champaign, university of Illinis, Graduate school of library and Information science.
- Tibbo, H.R. (1992). "Abstracting across the 9 isciplines: A content analysis of abstracts from the natural sciences, the social sciences, and the humanities with implication for abstracting". "Standards and online information retrieval". *Library and Information science Research*, 14, PP 31-56.